

Čiekurs

4 (21) 2008

Informatīvs izdevums meža īpašniekiem

rudens

Šajā numurā

Iasiet:

Vai mēs varam ietekmēt globālo sasilšanu? **2.lpp.**

Padomi lauksaimniecības zemju apmežošanā **3.lpp.**

Seminārā gūtās atziņas **4.lpp.**

„Tur, kur mežs ir nocirsts, tas ir mans lauciņš” **5.lpp.**

Interesanti pētījumi par globalizācijas ietekmi uz privāto mežsaimniecību **6.lpp.**

Konkurss skolēniem „Meža vēsture” **7.lpp.**

Vai medīsim bebrus? **8.lpp.**

Meža īpašnieki var pieteikties ES atbalstam!

Sākot no 3. novembra līdz 5. decembrim meža īpašnieki varēs pieteikties ES finansējumu saņemšanai pasākumos „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” (pieejamais publiskais finansējums ir 5 320 422 Ls) un „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” (843 360 Ls).

Paredzams, ka Ministru kabinētā tuvākajā laikā tiks pieņemti arī citi nepieciešamie noteikumi, lai tiktu izsludināta pieteikšanās uz pārējiem Lauku attīstības programmā meža īpašniekiem paredzētajiem pasākumiem – lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana un meža infarstrukturā uzlabošana. Tāpēc meža īpašnieki jau tagad var ķerties pie nepieciešamo dokumentu gatavošanas.

Finansējuma avots – Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA).

Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana

Latvijas Lauku attīstības programmā līdz 2013. gada beigām atbalsts ir paredzēts zemāk aprakstītajiem pasākumiem.

Pasākuma „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošanas” mērķis ir palielināt meža ekonomisko vērtību, nodrošinot ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu.

Šī pasākuma ietvaros tiek atbalstītas šādas aktivitātes:

1. jaunaudžu kopšana, tai skaitā nākotnes koku atzarošana;
2. mazvērtīgu mežaudžu nomaiņa, tai skaitā augsnes sagatavošana stādīšanai, stādāmā materiāla iegāde, stādīšana un kopšana mežaudzes ierīkošanas gadā;
3. jauni instrumenti un aprīkojums, kas paredzēts jaunaudžu kopšanai un mazvērtīgu mežaudžu nomaiņai, to aprīkojumu un darba aizsardzības līdzekļu iegāde.

Trešo aktivitāti var iekļaut projekta pieteikumā, ja jaunau-

Foto R.Mežāns

ES atbalstu var saņemt arī par jaunu instrumentu, aprīkojumu un darba aizsardzības līdzekļu iegādi.

džu kopšanu un/vai mazvērtīgās mežaudzes nomaiņu veic pats pretendents.

Uz atbalstu var pretendēt fiziska persona, kura ir meža zemes īpašniece, vai juridiska persona, kuras privātā kapitāla daļas ir 50% vai vairāk, un kura ir meža zemes īpašniece. Arī pašvaldības vai pašvaldību kapitālsabiedrības var pretendēt uz pasākumu, ja ir meža zemes īpašniece.

Atbalsta apjoms ir 50% no plānotajām izmaksām. Pasākumu īstenošanas vieta ir Latvijas lauku teritorija.

Pasākuma „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējās apmežošanas” mērķis ir veicināt lauksaimniecībā neizmantojamās zemes efektīvu izmantošanu, saglabājot tās bio-

loģisko daudzveidību un lauku ainavas rekreācijas un estētiskās īpašības.

Šī pasākuma ietvaros atbalsta:

1. mežaudzes ieaudzēšanu lauksaimniecībā neizmantojamā zemē;
2. dabiski ieaugušu mežaudžu kopšanu un papildināšanu lauksaimniecībā neizmantojamā zemē.

Lai varētu pieteikties šim projektam, no Lauku atbalsta dienesta ir jāsaņem transformācijas atļauja, kura izslēdz lauksaimniecības zemi no lauku bloka reģistra.

Uz atbalstu var pretendēt fiziska persona, juridiska persona, kuras privātā kapitāla daļas ir 50% vai vairāk, un pašvaldība, ja ir meža zemes īpašniece.

Turpinājums 2.lpp.

VMD Konsultāciju pakalpojumu centrs š.g. oktobrī organizē reģionālos seminārus meža īpašniekiem par Eiropas Savienības atbalsta pasākumiem. Papildus informācija: www.kpc.gov.lv vai pa tālruni 67895808.

VMD soli tuvāk klientiem

Sākot ar š.g. 1. jūliju Valsts meža dienesta centrālajā administrācijas ēkā, kas atrodas Rīgā, 13. janvāra ielā 15, darbību sāka Klientu apkalpošanas daļa, kura meža īpašniekiem, medniekiem un citiem interesentiem visā Latvijas teritorijā sniedz šādus pakalpojumus:

- pieņem privātpersonu un meža īpašnieku iesniegumus saimnieciskās darbības veikšanai savā īpašumā (piemēram, apliecinājumu koku ciršanai, meliorācijas sistēmu būvei vai rekonstrukcijai, uzņēmumu (mežsaimniecību) ceļu būvei vai rekonstrukcijai, meža zemes transformācijas atļauju saņemšanai, meža inventarizāciju datu pievienošanai Meža valsts reģistram), sūdzības un priekšlikumus, kā arī izsniedz atbildes uz tiem (t.sk. ciršanas apliecinājumus);
- veic mednieku sezonas karšu izsniegšanu, sezonas atskaišu par nomettajiem nelimitētajiem dzīvniekiem pieņemšanu, mednieku apliecinājumus, medību vadītāju apliecinājumus un medīšanas atļauju izsniegšanu ārvalstu medniekiem;
- sniedz privātpersonām informāciju par VMD pakalpojumiem, to saņemšanas kārtību un nepieciešamajiem dokumentiem;
- sagatavo un izsniedz izziņas par meža un meža zemes kadastrālās vērtības un mežaudzes vērtības noteikšanu u.c. pakalpojumus.

Pieņemšanas laiks:

Pirmdienās:	9.00 – 19.00
Otrdienās, trešdienās un ceturtdienās:	8.30 – 17.00
Piektdienās:	8.30 – 15.00
Tālruni:	67215203, 67614808
Fakss:	67211408
E-pasts:	klienti@vmd.gov.lv

Čiekurs rudens

Eiropas Meža nedēļa 2008

20-24 October 2008

Par Eiropas mežiem atbildīgie ministri 2007. gada novembrī 5. Ministru konferencē par mežu

aizsardzību Eiropā (MCPFE) pasludināja 2008. gada nedēļu no 20. līdz 24. oktobrim par Eiropas meža nedēļu.

Eiropas meža nedēļas ietvaros tiek organizēta virkne meža nozares pasākumu. Visā Eiropā atzīmēs Eiropas mežu nozīmi klimata pārmaiņu mazināšanā, koksnes un atjaunojamās enerģijas nodrošināšanā, kā arī tīra ūdens pieejamības un vides aizsardzības nodrošināšanā.

Briselē un Romā norisināsies virkne pasākumu, t.sk. preses konference un augsta līmeņa politiskas diskusijas, kā arī sadarbības

iespēju apzināšana aktuālos jautājumos, piemēram, klimata pārmaiņas, enerģija un ūdens saistībā ar meža nozari.

Paralēli visās Eiropas valstīs tiek organizēti dažādi meža nozares pasākumi, kuros piedalīsies gan valsts, gan privātais sektors, kā arī pilsoniskā sabiedrība.

Eiropas meža nedēļas mērķis:

- palielināt meža nozares atpazīstamību un runāt par tās nozīmīgumu Eiropas ekonomikas un sabiedrības attīstībā;
- vairot izpratni par tās nozīmīgo ieguldījumu klimata pārmaiņu mazināšanā, sekmējot tīra

ūdens pieejamību un vides aizsardzības nodrošināšanu;

- iesaistīt citas nozares dialogā par meža nozares jautājumiem.

Sīkaka informācija Eiropas meža nedēļas mājas lapā: www.europeanforestweek.org/home/en/

Pasākumi Latvijā - 2.lpp
Eiropas meži - skaitļi un fakti - 6.lpp.

Konkurss skolēniem

Sākoties jaunajam mācību gadam, Zemkopības ministrija sadarbībā ar Latvijas Kokrūpniecības federāciju izsludina jau par tradīciju kļuvošo konkursu Latvijas skolu jaunatnei „Mūsu mazais pārgājienis”. Konkurss aicināti piedalīties visu Latvijas vispārīgglītojošo un profesionālo izglītības iestāžu skolēni, kā arī interešu izglītības pulciņi un mazpulki.

Turpinājums 7.lpp.

Eiropas Meža nedēļa Latvijā

• Maija nogalē Latvijā, Varaklānos jau notika Meža dienu 2008 centrālais pasākums. Sīkāka informācija www.zm.gov.lv sadaļā Meža nozare.

• Starptautiska konference „Meža un saistīto nozaru sadarbības izaicinājumi un nākotnes perspektīvas” notika š.g. 26. septembrī. Konferencē materiāli pieejami www.latvianwood.lv.

• **Informatīvi izglītojošs pasākums „Samazini klimata izmaiņas: lieto koksnī”** notiks no š.g. 1. oktobra – 31. oktobrim Saeimā, kur varēs apskatīt informatīvu fotoizstādi par nelabvēlīgajām pasaules klimata pārmaiņām un koksnes lomu CO₂ piesaistē un klimata pārmaiņu mazināšanā, notiks socioloģiskā pētījuma *Sabiedrības uzskati par klimata izmaiņu aktualitāti un materiālu izvēli* datu publikošanu, un mediju pārstāvju informēšana par meža un koksnes produktu lomu CO₂ piesaistē, grāmatas „Tackle climate change: use wood” latviešu valodā atvēršanas svētki. Rīgas parkos notiks no koksnes veidotu vides objektu uzstādīšana, kā arī tiks izvietotas sociālas reklāmas masu medijos par koksnes lomu klimata pārmaiņu mazināšanā.

• **Meža akadēmijas forums „Meža nozare un finanšu aktualitātes”** notiks š.g. 24. oktobrī. Foruma norises pamatā būs diskusija starp meža nozares un finanšu jomas speciālistiem par globālo ekonomisko procesu ietekmi uz Latvijas tautsaimniecību un meža nozari, un kokrūpniecības attīstības izaicinājumiem un iespējām. Foruma mērķis ir uzlabot starpnozaru dialogu un rosināt Latvijas nozaru līderus izmantot iespējas, ko meža nozare var dot sabiedrības attīstībā.

Informācija: ZM Meža politikas departaments

Konkurss!!!

Ikvienam meža īpašniekam ir aicināts piedalīties lasītāju stāstu konkursā

„Pastāsti par savu mežu!”

Meža īpašniekiem līdz š.g. 15. novembrim jāatsūta pa pastu vai e-pastu īsu stāstu par savu mežu, saimniekošanas pieredzi vai interesantu atgadījumu, pievienojot fotoattēlu vai zīmējumu.

Labākie stāsti tiks publicēti „Čiekurā”.

Balvās – grāmatas par mežu un citas vērtīgas balvas.

Apbalvošana 3 nominācijās:

- Mans mežs sirdij un dvēselei;
- Interesantākais praktiskais ieteikums;
- Jocīgākais atgadījums.

Konkursta darbus adresēt: KPC „Čiekura konkurss”, Rīgas iela 113, Salaspils, LV-2169 vai ciekurs@kpc.vmd.gov.lv

Sīkāka informācija pa tālruni 67895816 vai mob. 29133563 (Sarmīte Grundšteine)

Vai mežkopji var ietekmēt globālos sasilšanas procesus?

Viens no galvenajiem klimata izmaiņu cēloņiem ir ogļskābās gāzes (CO₂) emisija. Koks nodrošināvienkāršu veidu tā samazināšanai: meži piesaista oglekli, koksne ir oglekļa krātuve, bet koksnes produkti spēj aizvietot oglekļa ietilpīgus materiālus.

Pēdējā laikā viena no visvairāk masu medijos apspriestajām tēmām ir globālā sasilšana, tās potenciālā ietekme uz cilvēces nākotni un mūsu iespējas to ierobežot. Laikrakstu virsrakstos daudz tiek piesaukti planētas meži kā potenciālie situācijas stabilizētāji, taču ne visiem pieejams uz dabaszinātņu atziņām balstīts problēmas izklāsts.

Izmaiņas var ietekmēt ar saprātīgu rīcību

Nav pamata uzskatīt, ka patreizējā pasaules klimata sasilšanas vienīgais cēlonis būtu cilvēku saimnieciskā darbība, lielos daudzumos atmosfērā emitējot ogļskābo gāzi fosilā kurināmā sadedzināšanas rezultātā. Mūsu zemeslodes vidējā temperatūra pakļauta dabīgām, pamatā ar Saules aktivitātes izmaiņām saistītām, cikliskām svārstībām. Par to uzskatāmi liecina pēdējā ledus laikmeta iestāšanās gandrīz visā patreizējā Ziemeļeiropā un vēlākā ledāju izkušana. Cilvēks nu nekādi nevarēja tur būt pie vainas.

Tomēr cilvēki ar savu rīcību var šos dabīgos cikliskos procesus zināmā mērā ietekmēt. Mēs varam vairumam cilvēku nevēlamās izmaiņas ar saprātīgu rīcību palēnināt, ierobežojot papildus CO₂ nokļūšanu atmosfērā. Skaidrojums šeit sekojošs – ogļskābā gāze kopā ar metānu un slāpekļa oksīdiem atmosfērā veido gāzu slāni, kurš liedz daļai no Zemes saņemtā saules siltuma atstaroties atpakaļ kosmiskajā telpā, tādējādi palielinot temperatūru uz Zemes. To sauc arī par siltumnīcas efektu, un cilvēces spēkos ir ietekmēt nosacītās „siltumnīcas plēves termoizolācijas” spējas, koriģējot savu ietekmi uz globālo oglekļa aprites ciklu.

Mežu apsaimniekošana šajā koriģēšanas procesā var spēlēt būtisku lomu, jo mežu ekosistēmās koksnes sastāvā tiek piesaistīti un „uzglabāti” lieli oglekļa apjomi.

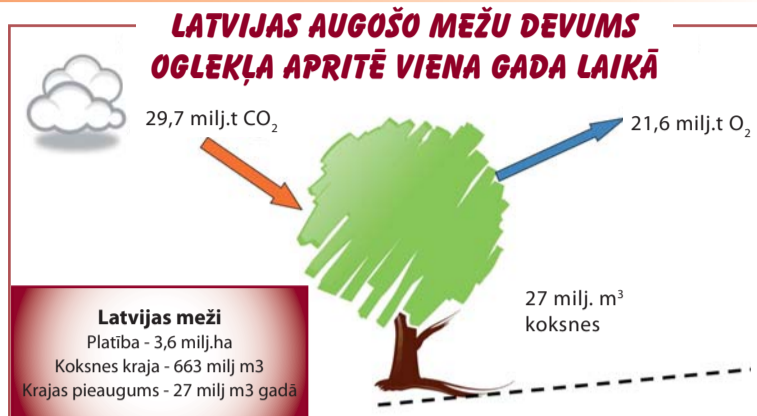
Kokos, tāpat kā visos citos zaļajos augos, saules gaismā fotosintēzes procesā ogleklis no atmosfērā esošās CO₂ gāzes tiek „pārvietots” uz koksni celulozes un lignīna veidā, izdalot skābekli. Masu medijos šo procesu mēdz saukt arī par oglekļa sekvēstrāciju.

Koki, protams, arī elpo, tur notiek pretējais process, taču fotosintēze summētās intensitātes ziņā izteikti dominē.

Atbilstoši fotosintēzes darbības principam, mežaudzēs saistītā CO₂ daudzums ir proporcionāls koksnes krājas pieaugumam un tādēļ viena meža audzēšanas cikla ietvaros varam argumentēt, ka mežsaimniecības intensifikācijas „blakusefekts” ir globālās sasilšanas procesa bremsēšana.

Mežsaimniecības oponenti noteikti iebildīs, ka būtisks ir arī koksne saistītā oglekļa tālākais liktenis un viņiem būs taisnība. Minēto procesu ilgtermiņa ietekmes noteikšanai nepieciešams izvērtēt koksne akumulētā oglekļa turpmākās pārvērtības un to ietekmi uz cilvēku vajadzību apmierināšanas alternatīvām.

Mežkopjiem novācot izaudzēto ražu, koki tiks nocirsti un lietkoksnēs vai malkas veidā izmantoti cilvēku vajadzību apmierināšanai. Pēc koksnes satrudēšanas vai sadedzināšanas tajā saistītais ogleklis atkal nonāks atmosfērā ogļskābās gāzes veidā un tā aprites cikls dabā sāksies no jauna, respektīvi, ilgtermiņa skatījumā mežsaimniecībai uz atmosfērā esošā oglekļa sekvēstrāciju ir neitrāla ietekme.

Mežsaimniecības pozitīvā loma

Sabiedrībai objektīvi ir nepieciešams apmierināt dažādas vajadzības, un, plašāk izmantojot mežsaimnieku izaudzēto koksni, samazinās ogles, gāzes, naftas un citu fosilo izejvielu patēriņš. Fosilā kurināmā izmantošana rada zemes dziļēs stabili noglabātā oglekļa atbrīvošanu atmosfērā CO₂ gāzes veidā. Oglekļa kopējais daudzums uz Zemes jau nemainās, bet tas tiek pārvietots no zemes dziļēm uz atmosfēru ar visām no tā izrietošajām negatīvajām globālajām sekām.

Tādējādi ilgtermiņa skatījumā mežsaimniecības pozitīvā loma globālās Zemes sasilšanas „brem-

zēšanā” saistīta nevis ar oglekļa mehānisku „noglabāšanu” koksne, bet gan ar cilvēces nākotnes interesēm atbilstošu, videi draudzīgu savu vajadzību apmierināšanas alternatīvu veidošanu. Koka šķeldas izmantošana katlumājās un elektrostacijās gāzes vietā, koka logu izmantošana plastmasas logu vietā, atteikšanās no plastmasas iepirkuma maisiņiem par labu kartonam būs efektīvs mūsu sabiedrības ieguldījums Zemes globālā klimata stabilizācijā, savukārt mežkopji šo iespēju var nodrošināt, kāpinot mežaudžu produktivitāti un apmežojot neizmantojamas zemju platības.

Jānis Iesalnieks,
Dienvidkurzemes virsmežniecības virsmežzinis

Turpinājums no 1.lpp

Meža īpašnieki varēs pieteikties ES atbalstam

Pasākumu īstenošanas vieta ir Latvijas lauku teritorija. Atbalsta apjoms atkarīgs no mežaudzes sastāva.

Pasākuma „**Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu**” mērķis ir uzlabot infrastruktūru, kas attiecas uz lauksaimniecības attīstību un pielāgošanu, meža ražības paaugstināšanu, audzes veselības un kokmateriālu kvalitātes uzlabošanu un lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas paaugstināšanu.

Atbalsts paredzēts:

1. **Lauksaimniecībā izmantojamās zemēs – meliorācijas sistēmu būvniecībai, rekonstrukcijai un renovācijai;**

2. **Meža zemēs – meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai un renovācijai.**

Atbalsta pretendentiem īpašumā vai tiesiskajā valdījumā ir zeme vai Meliorācijas kadastrā reģistrēta rekonstruējamā vai renovējamā

meliorācijas sistēma. Pretendents ir fiziska persona, juridiska persona, kuras privātā kapitāla daļas ir 50% vai vairāk, pašvaldība, kā arī akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži”, ja realizē kopprojektu ar vienu vai vairākiem iepriekš minētajiem pretendentiem. Pretendēt var arī valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Zemkopības ministrijai nekustamie īpašumi”.

Atbalsta apjoms ir 75% no attiecīgām izmaksām, ja tiek veikta viena īpašnieka meliorācijas sistēmas rekonstrukcija vai renovācija, un 100%, ja tiek veikta valsts vai valsts nozīmes meliorācijas sistēmas rekonstrukcija vai renovācija.

Pasākuma „**Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana**” mērķis ir ilgtspējīga meža zemes apsaimniekošana, atjaunojot mežsaimniecības ražošanas potenciālu un samazinot ugunsgrēkus un dabas katastrofās mežam nodarītos postījumus.

Atbalstu piešķir par meža atjaunošanu platībā, kurā mežaudze iznīcinātā ugunsgrēkā vai dabas katastrofā (snieglauze, sniegliece, vējlauze, vējliece).

Uz atbalstu var pretendēt fiziska persona, juridiska persona, kuras privātā kapitāla daļas ir 50% vai vairāk, un pašvaldība vai pašvaldības kapitālsabiedrība, ja ir meža zemes īpašniece. Atbalsta apjoms atkarīgs no mežaudzes sastāva.

Pasākumu īstenošanas vieta ir visa Latvijas teritorija.

Kopā ar projekta pieteikumu ir nepieciešams iesniegt **Meža apsaimniekošanas plānu** atbilstošajām meža platībām, kuru apstiprinājis Valsts meža dienests un kurā iekļautas nepieciešamās aktivitātes, kā arī vairākus citus dokumentus, kuri atrunāti Ministru kabineta noteikumos katram pasākumam.

Informāciju par spēkā esošajiem Ministru kabineta noteikumiem vai noteikumu projektiem

var atrast Zemkopības ministrijas mājas lapā www.zm.gov.lv, sadaļā „Valsts un ES atbalsts”.

Detalizētāku informāciju par projektu pieņemšanas uzsākšanu, atvērto pasākumu veidlapas, metodiskos norādījumus un citu informāciju var iegūt Lauku atbalsta dienesta mājas lapā www.lad.gov.lv, sadaļā „ES atbalsts Lauku attīstības programmas pasākumi (2007.-2013.gads)”.

Ar konsultāciju sniegšanu, projektam nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanu, kā, piemēram, projekta iesnieguma, mežaapsaimniekošanas plānu u.c., un praktisko darbu veikšanu meža īpašumā, var palīdzēt VMD Konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki visos Latvijas rajonos. Sīkāka informācija mājas lapā www.kpc.gov.lv.

Alīna Lukjanceva,
KPC Projektu izstrādes sektora pārvaldes vecākā referente

Mežs kā banka

Katrs kaut reizi ir bijis bankā, apmeklējuma mērķi noteikti bijuši dažādi. Tie var būt kādi maksājumi, bet var arī būt ieguldījumi ar mērķi kaut ko nopelnīt kaut ilgākā laika periodā, cer katrs.

Jaunaudžu kopšana ir tieši tāds pats divu pušu darījums, tikai ne starp cilvēkiem, bet starp dabu un cilvēku. Šādā darījumā likmes ir ļoti augstas. Cilvēkam otru darījuma partneri piekrāpt nav iespējams, jo neveicot vajadzīgās darbības, kas saistītas ar jaunaudžu kopšanu, negūtā peļņa atsauksies arī uz mantiniekiem. Tamdēļ kopšanas darbus plānot vajag sākt jau otrajā gadā pēc ciršanas. Te būs nosacījumi, no kuru izvēles atkarīga vēlāmā mērķa sasniegšana:

- stādīsim vai dabiski audzēsīm;
- kādu koku sugu izvēlēsimies (labāko un piemērotāko);
- cik reizes esam gatavi kopt;
- kad dabūsim savu naudu.

Vairākumā gadījumu pēc nociršanas mežs aug savā vaļā. Mežs jau tur būs, tikai kāds tas būs. Vislabākais salīdzinājums ir ar burkānu dobi – gribi ražu, tad retini. Domas par kopšanu rodas pēc bridinājuma vēstules saņemšanas no mežniecības. Bet arī tas ir svarīgs moments „darījumā” starp īpašnieku un dabu, jo tāda veidā Valsts meža dienests (VMD) brīdina par jūsu meža īpašuma vērtības stagnāciju vai krišanos.

Pēdējos gados īpašnieku attieksme pret jaunaudžu kopšanu ir uzlabojusies. Daļa saimnieku jaunaudžu kopšanu veic bez kāda pamudinājuma, bet daļa – ar uzaicinājumu.

Jebkurā gadījumā šādas investīcijas ir nepieciešamas, lai varētu iegūt lielāku peļņu nākotnē.

*Uldis Šēnbergs,
KPC Liepājas nodaļas vadītājs*

V. Kūkača zīm.

Meža ieaudzēšana – izdevīgs, bet atbildīgs pasākums

Pēdējo piecu gadu laikā Ludzas rajonā meža platība palielinājusies par 6500 ha. Vairumā gadījumu tas noticis apzinātas un likumīgas meža ieaudzēšanas rezultātā. Daudzus gadus neapstrādātās lauksaimniecības un krūmāju zemēs pašlaik spēkā pieņemtas dažādu vērtīgu koku sugu jaunaudzes.

SIA „Skogssallskapet” Latgales nodaļas vadītājs V. Daudišs (no labās) un Krāslavas mežniecības mežsargs V. Gaidukovs vienā no apstādītajām platībām

Liela pieredze meža ieaudzēšanā ir SIA „Skogssallskapet”, kas Ludzas rajonā apsaimnieko divdesmit četru SIA zemes īpašumus ar kopējo zemes platību 29 800 ha. 25% no platības ir meža zeme – pārsvarā izcirtumi un baltalkšņu audzes, pārejā platība ir mazvērtīga – pa daļai aizaugusi lauksaimniecības zeme un krūmāji.

Kā paaugstināt zemes vērtību?

Zemes īpašnieki ir izšķirušies par labu meža ieaudzēšanai. Piecu gadu laikā maksliģi apmežotas gandrīz 3000 ha lauksaimniecības un krūmāju zemes. Pārsvarā tie ir egles un kārpainā bērza stādījumi. Mazāk stādīta priede, melnalkšnis, hibrīdapse un lapegle.

Meža ieaudzēšana ir izdevīgs, bet tai pat laikā ļoti atbildīgs pasākums. Apmežojot mazvērtīgas zemes un turpmākajos gados tās kvalitatīvi kopjot, tiek ievērojami paaugstināta zemes ekonomiskā un bioloģiskā vērtība. Tā tiek sakopta vide, kā arī rodas iespēja saņemt Eiropas Savienības (ES)

struktūrfondu atbalstu un nekustāmā īpašuma nodokļa atlaidi. Nākotnē no šādām platībām sagaidāmi diezgan ievērojami ienākumi, kurus saņems arī nākamās paaudzes.

Valsts meža dienesta konsultāciju pakalpojumu centra Ludzas nodaļai ar SIA „Skogssallskapet” un tās Latgales nodaļas vadītāju Valentīnu Daudišu ir izveidojusies laba sadarbība dažādos, ar meža apsaimniekošanu saistītos jautājumos, arī meža ieaudzēšanā. Pieredzes rezultātā radušies daži secinājumi un ieteikumi, kas varētu noderēt visiem, kuri vēlētos apmežot savus īpašumus.

Viss rūpīgi jāapsver

Pirms pieņemt lēmumu par savas zemes apmežošanu, jāņem vērā, ka mežs nav lauksaimniecības kultūra un tuvākajos gados paredzami tikai izdevumi. Turklāt bez ieguldījumiem nākotnē cerētie ieņēmumi netiks sagaidīti. Tas ir nopietns lēmums, kuru pēc darbu uzsākšanas nav viegli mainīt, jo tad tas jau būs saistīts ar ieguldīto līdzekļu zaudējumiem.

ES struktūrfondu ietvaros paredzētas ievērojamas subsīdijas, bet tās tikai daļēji atmaksā ieguldītos līdzekļus. Vienmēr jāņem vērā, ka nākotnē var noderēt arī lauksaimniecības zeme, tāpēc nekādā gadījumā neiesakām apmežot vērtīgas un ražīgas lauksaimniecības zemes. Tās var nest labus un regulārus ienākumus katru gadu. Meža ieaudzēšana ir diezgan riskants pasākums – stādījumi var neizdoties. Dažādu iemeslu dēļ audze var aiziet bojā jebkurā tās attīstības stadijā, un atkal ieguldītie līdzekļi tiks zaudēti.

Padomi un ieteikumi

Meža ieaudzēšana ir kompleks pasākums, kur daudzi darbi seko cits citam. Ja tie ir iesākti, jāturpina līdz uzvarai, pretējā gadījumā visi iepriekš ieguldītie līdzekļi un pūles var būt vēltīgas. Bez tam, veicot vēl citus darbus, kas nav obligāti un saistīti ar papildus izdevumiem, turpmāk tie atmaksāsies ar uzviju. Tādēļ daži vērā ņemami padomi no praktiskās pieredzes, kas varētu noderēt arī jums.

- Pirms koku stādīšanas ieteicams sagatavot augsni. Tas veicinās ieaugšanu un atvieglos kopšanu.

- Ieaudzējamās koku sugas izvēli labāk veikt pēc augsnes sagatavošanas, jo laukā atsevišķās vietās augsnes apstākļi var mainīties. Diemžēl, ja pretendē uz ES struktūrfondu atbalstu, darbus var veikt tikai pēc projekta izstrādes un līguma parakstīšanas.

- Stādus vēlams iegādāties kokaudzētavās – kaut dārgākus, bet labi attīstītus. Mazi vai izstīdējuši stādi dod mazus pieaugumus un zālē var ātri aiziet bojā.

- Kociņus ieteicams stādīt tikai pavasarī, turklāt pēc iespējas agrāk. Stādus vajadzētu izstādīt kvalitatīvi – pēc iespējas ātrāk pēc atvešanas, tas nodrošinās labāku stādu ieaugšanos.

- Stādus ieteicams stādīt va-

- gas dienvienu pusē, jo atgāzta velēna pasargā augsni no izžūšanas.
- Jaunos stādījumus nepieciešams rūpīgi kopt tik ilgi, kamēr tie pāraug sazēlumu. Tos ieteicams kopt divas reizes gadā: jūnijā – lai būtu spēcīgs tekošā gada pieaugums, un vēl rudenī – lai zāle un sniegs nenoliec un nenosmacē jaunus kociņus.

- Rudens kopšanā vēlams zāli atplaut nost no kociņiem uz abām pusēm. Tiem būs lielāka iespēja izdzīvot pavasarī, iespējamās kūlas degšanas laikā, kā arī būs mazāki peļveidīgo postījumi.

- Vēlams noslēgt mežību platību nomas līgumu un regulāri uzturēt sakarus ar vietējo mežnieku klubu. Tas nepieciešams, lai varētu cīnīties pret mežijamo dzīvnieku postījumiem. Diemžēl stirnas daudzviet dabā faktiski ir daudz vairāk nekā fiksēts uzskaitē, tā rezultātā pēdējos gados vērojami ļoti stipri stirnu postījumi. Atsevišķos pagastos priedi vispār nav iespējams ieaudzēt. Diemžēl arī izreklamētais repelents „Plantskydd” pie liela stirnu blīvuma nepalīdz, tāpēc postījumu vietās nepieciešama pastiprināta atmežošana.

- Vēl ieteicams apmežojamā platībā laikus saplānot infrastruktūras objektus – ceļu, autotransporta apgrīšanās vietas, mineralizētās joslas, kvartālistīgas u.c., lai nākotnē varētu veiksmīgi apsaimniekot jauno mežu.

Neskatoties uz augstāk minētajām problēmām, meža ieaudzēšana ir pateicīgs un cēls darbs, kas nākotnē dod lielu gandarījumu. Par to liecina SIA „Skogssallskapet” veiksmīgi ieaudzētās mežaudzes.

*Ludvigs Karvelis,
KPC Ludzas nodaļas vadītājs*

Kā augsnes auglību ietekmē kosksnes pieaugumu?

Mežā kokiem katru gadu uz vienu hektāru vidēji pieaug 4–8 m³ koksnes. Latvijā ikgadējais mežu tekošās krājas pieaugums ir 27 milj. m³. Mežaudzē tas ir atkarīgs no augsnes auglības un meža tipa, koku sugas, audzes vecuma klases, bonitātes, mitruma režīma u. c. vides apstākļiem.

Lai notiktu sekmīga meža atjaunošanās un mežaudze spētu veiksmīgi attīstīties, ir nepieciešami vairāki labvēlīgi faktori. Viens no galvenajiem ir augsnes auglība. No meža atbirām veidojas sadalīties organisko atlieku slānis, kuru caurauz koku saknes un kurš ir pārpilns ar dažādiem dzīvīem organismiem. Augsnes mehāniskais, minerālorganiskais trūdvielu un slāpekļa sastāvs, kā arī barības vielu krājumi augsnē sakņu izplatības

zonā nosaka audžu produktivitāti. Augsnei ir sava patstāvīga ekoloģiskā vide, kas nosaka sliktākus vai labākus augsšanas apstākļus. Liela nozīme ir aktīvo vielu krājumiem un to proporcijām augsnē, kā arī to dinamiskai veģetācijas periodā.

Gruntsūdens ļoti maz satur skābekli, un saknes augstā gruntsūdenī aiziet bojā (noslāpst). Sekla sakņu sistēma izveidojas slapjās un kūdrainās augsnēs. Ar organiskām vielām bagātās augsnēs gruntsūdens maz satur skābekli, un koki to nevar izmantot. Tāpēc ilgstošs sausums nelabvēlīgi ietekmē mežaudzes, kas aug slapjās augsnēs, jo virsējā slānī saknes iekalst, bet gruntsūdenī koki nevar izmantot. Šo iemeslu dēļ svarīga pareiza augsnes nosusināšana,

lai izveidotu produktīvas mežaudzes.

Atsevišķās koku sugas tūkstošiem gadu ilgajā attīstības periodā ir pielāgojušās noteiktiem augsšanas apstākļiem, tomēr vispiecītīgākās koku sugas bieži netiek pilnībā apgādātas ar galvenajiem vielu elementiem un šādu audžu produktivitāte ir zema. Pieredze liecina, ka, veicot meža atjaunošanu auglīgās augsnēs, kociņu biežība var būt lielāka, jo tā paātrina augsnes bioloģisko drenāžu. Tāpat audzes ar lielāku biežību nodrošina ātrāku vainagu saslēgšanos un aizsardzību pret vēja un ūdens eroziju.

Veicot meliorāciju pārmitrās augsnēs, t.i. uzlabojot mitruma režīmu, mainīsies augsšanas apstākļu tips, mikrovide un ar lai-

ku koku dimensijas. Tāpēc meža īpašniekiem vajadzētu apdomāt jautājumu par sava meža meliorācijas nosusināšanas iespējām, jo, par meliorācijas sistēmu rekonstrukciju un renovāciju paredzams ES atbalsts. Pēc padoma var vērsties pie meža speciālistiem ikvienā KPC nodaļā, kuras atrodas katrā rajonā.

*Ivars Licītis,
KPC Aizkraukles nodaļas vadītājs*

„Izlases cirte”

Plašāka informācija par videi draudzīgu un saimniekam izdevīgu meža apsaimniekošanas praksi nu pieejama jaunizdotajā Pasaules Dabas Fonda informatīvajā materiālā – „Izlases cirte”. Šis materiāls sniedz ieskatu mežsaimniecības principos, kādi tiek īstenoti četrās Pasaules Dabas Fonda meža apsaimniekošanas demonstrējamajās teritorijās.

Brošūra pieejama KPC nodaļās un PDF demonstrējumu saimniecībās

Atskats uz 6. Nakts sēņošanas čempionātu

Pasaules Dabas Fonda rīkots 6. Nakts sēņošanas čempionāts šogad pulcēja vairāk nekā 130 sēņotāju. Nedēļas nogalē Salacgrīvas pusē „Kraukļu” viesu nams pārvērtās par meža skaņu izziņošanas, uzmanības un koncentrēšanās pārbaudes, liksmības, labdarības un dabas baudīšanas vietu. 6. Nakts sēņošanas čempionātā satikās Pasaules Dabas Fonda draugi, atbalstītāji un sadarbības partneri, lai kopīgi – floras un faunas tērpos – piedzīvotu mežu nakti.

Vairāk nekā 30 komandas, ap pulksten desmitiem vakarā devās mežā – speciāli iezīmētā, teju 40 ha lielā sēņošanas poligonā.

Pūtēju orķestra, Roberta Gobziņa un Nakts sēņošanas čempionāta galvenā tiesneša, Pasaules Dabas Fonda direktora, Uģa Rotberga uzmundrināti, sēņotāju lukturiši izklīda mežā, lai atgrieztos pasākuma norises vietā pēc pusotras stundas.

Nakts sēņošanas čempionātā salasītais sēņu daudzums nav svarīgākais – drīzāk vērtēts tiek komandas noformējums un cilvēku attieksme.

Un tomēr – Nakts sēņošanas čempions ir katrs, kurš sajūtijs mežu, tā skaņas un burvību...

Informācija un foto: www.pdf.lv

Seminārs par jaunaudzju kopšanu

Rudens sezona Ziemeļvidzemes virsmežniecības Pārgaujas mežniecībā sākusies ar semināru par jaunaudzju kopšanas jautājumiem, kuru mežniecība rīkoja sadarbībā ar VMD Konsultāciju pakalpojumu centra Cēsu nodaļu. Tika apskatītas vairākas saimniecības, aprakstu par dažām no tām piedāvājam mūsu lasītājiem.

Raiskuma pagasta saimniecība „Kalnāji”, kuru apsaimnieko meža īpašnieks Gundars Seisums. Īpašuma lielums 15 hektāri. Īpašums ir mantojums no tēva un vectēva, kuri bijuši mežsargi. Par to liecina rūpīgi izkoptas robežstīgas un kupicās atrastajos akmeņos iecirstie krusti. Kā interesantāko objektu meža īpašnieks rāda nogabalu, kur 2002. gadā veikta 1,2 hektārus liela kailcirte, šobrīd jau ir jaunaudzis, kuras valdošā koku suga ir apse, ar vidējo augstumu gandrīz 6 metri. Viena daļa no apsēm jau sasniegušas 6 cm caurmēru, un, kā norādīja uz semināru atbraukusi mežkope Aija Zviedre, tad pirmos ienākumus īpašnieks varētu gūt jau pēc nepilniem 10 gadiem. Zem apsēm fragmentāri izveidojusies dzīvotspējīga egles paauga. Tāpat audzē sastopama liela koku sugu daudzveidība, jo mistrojuma ar apsi un egli sastopamas gobas, kļavas, liepas, baltalkšņi, priedes, bērzi, blīgzna, oši, ozoli un dažādi pamežu veidojoši krūmi.

Kā norāda mežsargs Gunārs Vildīņš, kopjot šādi saliktu mistrotu jaunaudzi, nākotnē šeit būtu lietderīgi domāt par saimniekošanu ar izlases cirtēm jeb veidot mūžīgo mežu, cērtot tikai mērķa caurmēru sasniegušos un tirgū pieprasītos kokus. Nogatolā redzami lielāko egļu mizas bojājumi, kurus noberzušas meža cūkas. Seisuma kungs arī parāda vietu, kur kopjot jaunaudzi atrasta meža cūku „mīga”. Saimnieks jaunaudzju kopšanu veic ar rokas griezējinstrumentu – mačeti, jo kā uzskata meža īpašnieks, tā esot

Semināra dalībnieki dodas apskatīt Gundara Seisuma (attēls pa labi) mežsaimniecību.

dabai draudzīgāk. Izpildot kopšanu tiek saglabāti nekopti puduri dabas daudzveidības nodrošināšanai. Motorzāģi lieto gadījumos, kad no liela izmēra lazdu krūma jāatbrīvo egles paauga. Lielāko dimensiju lazdas tiek sagarinātas un sakrautas kaudzēs, lai vēlāk varētu izmantot malkai.

Straupes pagasta saimniecība „Rūķīši”. Apskates objektā 7 gadus veca priežu jaunaudzis, kurā 2008. gada jūlijā izcēlās ugunsgrēks. Ugunsgrēka iespējama iemesls – garāmgājēju neuzmanīga rīcība ar uguni. Pateicoties tam, ka pavisam netālu ir uguns novērošanas tornis, Pārgaujas mežniecības darbinieki operatīvi ugunsgrēku likvidēja. Lai arī izdegusi platība ir neliela, tomēr bojā gājušas visas priedes, un šis gadījums ir piemērs īpašniekiem, lai pārdomātu iespējamās jaunaudzju bojāejas riskus arī savā mežā, jo ne vienmēr iespējams ātri nokļūt ugunsgrēka vietā un to likvidēt. Kā iespējamie risinājumi varētu būt jaunaudzju apdrošināšana un

mineralizēto joslu un starpjoslų veidošana. Tāpat svarīgi būtu pavasarī no jaunaudzju izvākt plastmasas un stikla pudeles, kā arī citus atkritumus, kas veicina degšanu. Ja jaunaudzju platība ir liela, ieteicams apzināt tuvākās ūdens ņemšanas vietas.

Stalbes pagasta saimniecība „Kārklīņi”. Apskates objektā 0,2 ha liels nogabals, kurā pirms 8 gadiem veikta apšu kailcirte. Apses un citu koku sugu dabisko atjaunošanos aizkavēja vārpainās korintes un ievas, kuras ņēma virsroku un 8 gadu laikā izveidoja necaurejamu biežokni. 2008. gada pavasarī meža īpašnieks nolēma veikt nogabala atjaunošanu ar egli. Pirms tam korintes un ievas tika nozāģētas un sašķeldotas, lai izmantotu enerģētiskās koksnes ieguvei. Apskatot objektu secinājām, ka egle ieaugusi labi un turpmāko 5 gadu laikā būs nepieciešama intensīva egļu jaun-

audzju kopšana. Līdzīga situācija vērojama arī citos Stalbes mežos, kad tādas invazīvas krūmu sugas, kā korinte izspiež mūsu mežiem raksturīgās koku sugas.

Kopumā semināru apmeklēja gandrīz 50 meža īpašnieki, un kā atzina daži no viņiem, tad seminārā iegūtās atziņas noderēs apsaimniekojot savus īpašumus.

Raimonds Mežaks,
Ziemeļvidzemes virsmežniecības
Pārgaujas mežniecības mežsargs

Melnalkšņu meži – viena no mūsu lielākajām dabas bagātībām

Pēc Latvijas Dendrologu biedrības balsojuma melnalksnis atzīts par 2008. gada koku.

Slapjus melnalkšņu mežus sauc arī par Eirosibirijas melnalkšņu staignājiem. Latvijas mūsdienu mežu attīstība sākusies aptuveni pirms 12 000 gadu, neilgi pēc mūsu teritorijas atbrīvošanās no pēdējā ledāja. Melnalkšņi atsevišķās vietās sāka parādīties aptuveni pirms 7800 gadiem

Melnalksnis (*Alnus glutinosa*) ir pirmā lieluma koks. Sakņu sistēma parasti ir dziļa, bet augsnes ar augstu gruntsūdens līmeni var izveidoties virsēja. Sēklas izbirst ziemas beigās. Tās var izplatīties ar palu ūdeņiem, jo negrimst. Audzēs augoši koki sāk ziedēt 30–40 gadu vecumā. Melnalksnis ir ātri augoša koku suga un vislielākie masas pieaugumi ir 20–25 gadu vecumā. Pēc 60 gadu sasniegšanas augšana garumā apstājas, bet turpinās augšana resnumā. Mūža ilgums parasti ir līdz 100 gadiem. Lielākais Latvijā ir Rudbāržu melnalksnis. Līdz 60 gadu vecumam labi atjaunojas ar celmu atvasēm. Uz saknēm ir īpaši izaugumi – gumiņi, kuri piesaista slāpekli. Melnalksnis ir gaismas

prasīga suga. Pavasara salnās apsalst lapas. Koks izturīgs pret kaitēkļiem un slimībām. Vecākiem kokiem var būt trupe. Pēc statistikas datiem melnalksnis Latvijā aizņem 3% no kopējās platības. Raksturīgākie meža augšanas apstākļu tipi, kur aug melnalkšņi, ir slapjais vēris, slapjā gārša, dumbrājs un liekņa. Meži sastopami pazemes spiedūdēns atslodzes vietās, pārplūstošās ieplakās, upju un ezeru palienēs. Tās ir mitras, bet barības vielām bagātas vietas, kuru krājumus papildina plūstošie augsnes ūdeņi. Raksturīga šo mežu iezīme ir ciņi, uz kuriem aug koki. Pētījumi rāda, ka piemērotos apstākļos šādi meži var pastāvēt tūkstošiem gadu. Ekosistēmas stabilitātei nepieciešams atbilstošs mitruma režīms un koku stāva nepārtrauktība. Melnalkšņu dabisko atjaunošanos var kavēt liela izmēra kailcirtes un pārlieku liels uzpludinājums. Melnalkšņu meža piemistrotumam var augt bērzs, osis un egle. Raugoties no bioloģiskā viedokļa, vērtīgākie ir melnalkšņu meži, kuri atrodas

plūstoša ūdens tuvumā un kuros ir ošu piemistrotums. Uz veco melnalkšņu stumbriem savu mājvietu atradušas epifītiskās sūnas un piepes. Raksturīgākie dabiskie traucējumi ir pavasara plūdi un vējš, kas izgāz nokaltušos kokus. Melnalkšņu mežā vienmēr būs sastopama vērtīga mirusī koksne un stumbeņi, kuros dzeņi un dzilnas kaļ dobūms.

Apsaimniekojot šādus mežus, jāņem vērā, ka galvenais noteikums ir atbilstošs mitruma režīms, koku stāva un kritālu nepārtrauktības nodrošināšana. Lai arī apskatot Latvijas mežus bieži vien var redzēt kailcirtes, tomēr melnalkšņu mežā tās nav ieteicamas, jo šādā veidā tiek iznīcināta dzīves vide tur mītošajām sugām. Ieteicamais cirtes veids ir izlases cirte (sevišķi nelielos privāto mežu īpašumos), ar kuru tiek atdarināti iepriekš minētie dabiskie traucējumi. Vienā ciršanas reizē ieteicams necirst vairāk par 15% no kopējās nogabala krājas. Izstrādes darbi veicami ziemā, sala apstākļos, kad iespējama nocirsto

materiālu pievešana. Izpildot izlases cirti, neskartas vajadzētu atstāt tādas dabiskās struktūras – dobūmainos kokus, sausus kokus un kritālas, kuru ekonomiskā vērtība ir zema, bet bioloģiskā augsta. Melnalkšņus vēlams cirst grupās, respektīvi, ja uz viena ciņa aug piemēram 4 koki, tad nocērtama visa biogrūpa. Ja mežaudzē sastopamas egles, kuras sasniegušas savu maksimālo tirgus vērtību, vispirms izcērtam tās.

Koksni var pielietot finierniecībā un mēbeļu ražošanā. Tā piemērota būvēm ūdeni, jo labi pacieš mitrumu. Melnalksnis var izmantot arī malkai.

Raimonds Mežaks,
Pārgaujas mežniecības mežsargs

„Padomi mežaudžu kopšanā”

Konsultāciju pakalpojumu centrs (KPC) un Pasaules Dabas Fonds (PDF) nācis klajā ar jaunu informatīvo materiālu meža īpašniekiem – „Padomi mežaudžu kopšanā”. Šis informatīvais materiāls mērķis ir palīdzēt meža īpašniekiem, plānojot un veicot mežaudzju kopšanu, pieņemt pareizus lēmumus, lai paaugstinātu ne tikai sava meža ekonomisko, bet arī ekoloģisko vērtību.

Materiālā doti kodolīgi, praktiski padomi veicot gan sastāva, gan krājas kopšanas cirtes.

Brošūra pieejama KPC nodaļās un PDF demonstrējumu saimniecībās

Divu dienu nometne meža īpašniekiem

Septembra vidū meža īpašnieki praksē iepazīs ar videi draudzīgu meža apsaimniekošanas mākslu. Pasaules Dabas Fonda rīkotais divu dienu seminārs-nometne, kas ar Meža attīstības fonda atbalstu pulcēja īpašniekus apgūt izlases cirtes metodi, šosezon notika jau otro reizi. Vasaras sākumā līdzīgs pasākums aizvadīts Salacgrīvas pilsētas lauku teritorijas meža apsaimniekošanas demonstrējamajā teritorijā „Kraukļi”.

Šoreiz semināru Liepājas rajona Rucavas pagasta „Bajāru” viesu namā apmeklēja Cēsu, Madonas un Liepājas puses meža īpašnieki. Pirmajā dienā visiem semināra dalībniekiem bija iespēja klausīties lekciju par izlases cirtes iespējām un riskiem, izlases cirtes pielietojumu dažādās mežaudzēs un tās ietekmi uz meža attīstību. Otrajā dienā vadību uzņēmās paši dalībnieki, dodamies speciāli iezīmētos poligonos un plānojot koku ciršanu, pamatojoties gan uz pirmajā dienā iegūtajām zināšanām, gan līdzšinējo pieredzi, gan ekonomiskajām interesēm. Semināra-nometnes noslēgumā kopā ar ekspertiem tika analizēti ar pārrunāti rezultāti. Semināra dalībniece Emma Cera no Ērgļiem, pēc semināra optimistiski atzist: „Izlases cirte prasa pamatīgas zināšanas”. Seminārs viņai bijis noderīgs, un iegūtās zināšanas viņa plāno izmantot arī turpmāk.

Pasaules Dabas Fonda meža programmas vadītājs Jānis Rozītis uzsver, ka „cilvēkiem, kuri apmeklē seminārus, ir ļoti dažāda lieluma īpašumi, bet tos vieno vēlme strādāt ar nekailciršu meža apsaimniekošanas metodēm, saglabājot īpašuma vērtību un tai pat laikā gūstot ienākumus no meža apsaimniekošanas”.

Ja arī Jūs vēlaties uzzināt vairāk par meža apsaimniekošanu, kas balstīta uz pakāpenisku un regulāru meža apsaimniekošanu, neizjaucot tā iekšējo līdzsvaru un periodiski nocērtot daļu no mežaudzēs koksnēs krājas pieauguma, dodieties uz kādu no četrām meža apsaimniekošanas demonstrējamajām teritorijām, iepriekš sazinoties ar Pasaules Dabas Fondu pa tālruni: 26135551.

Informācija un foto: www.pdf.lv.

Cilvēks kurš prot runāt ar kokiem

Viņš ir cilvēks ar „zelta” rokām, mākslinieks pēc savas būtības. Optimists no A līdz Z visās dzīves situācijās. Ar viņa rokām koks mūs uzrunā dažādos veidos – pītos žogos, gleznu rāmjos, puķu zābakos, riču-raču metamos kauliņos, krēslos, galdos, māju uzrakstos un vēl simts un vienā veidā. Pastendes pusē viņu sauc par Laimoni-drāzēju. Bet es viņu iepazīstu kā Laimoni Birzleju, kurš veido fantastiskus darbiņus no koka.

Laimonis Birzlejs un viņa roku darbi

Ierīpinot savu auto Pastendes „Āboliņu” sētā, pretī steidzās smaidīgais optimists ar sarkanu naģenīti un uzreiz jautā, kāds kājai izmērs. Minu savējo, bet viņš tik nosmejas un saka: „Varu tev piedāvāt 49 izmēra kurpi,” un norāda uz puķu kasti, kas izskatās zābaka veidā.

Laimonis norāda uz vēl kādu savu veidojumu un liek minēt, kas tas būs. Ievelku elpu un speru ārā pirmo domu – bišu māja. Laimonis smejas, jo neesmu uzminējusi, un sāk man rādīt sava koka veidojuma detaļas – vāciņu, rokturišus – un vedina uz pareizo atbildi – tas esot ļoti vērtīgs dārzā, visur citur arīdzan, līdz es saprotu, ka tas ir oriģināls *barčiks*!

Tālāk jau seko mūsu saruna par kokiem, darbu, sajūtām un patīkšanu.

Kur šito visu ņem (rādu uz likiem kokiem, cauriem stumbriem, dažādiem koku izaugumiem)?

Tur, kur mežs ir nocirsts. Tad tas viss vēl tur mētājas un to nevienam nevajag. Tas ir mans lauciņš. Vispār vajadzētu man teikt paldies, ka es visu to savācu.

Kur radās ideja sākt veidot tik interesantas lietas?

Es jau gadus 30 atpakaļ sāku ar šo visu nodarboties. Man ir atpūtas bāzīte, bet neesmu tur bijis 20 gadus, to es atdevu meitai, lai kopā ar znotiņu un mazdēliņu *firējas*. Ko es, vecs puika, 66 gadi, lai gan vēl trakulīgs vienalga (smejas). Man bija uztaisīts tāds galds, ko četri vīri nevarēja panest! Un vienā naktī to nozaga, un dzirnākmeni pie durvīm arī. Kopš tās dienas es acis tur vairs nerādu.

Vai to galdū tu pats taisīji?

Nu kā tad! Tas bija no sausmīgi resna ozola ar visiem zariem (Laimoņa balsi jaušamas skumjas). Un prom, un ar galiem!

Kas tev to visu ierādīja?

Mammai brālis visu mūžu bijis galdnieks. Bet man tas – tāda sirdslieta. Un cik man daudz draugu! Tas ir ārprāts! Citam nav tik daudz ienaidnieku, cik man draugu! No Liepājas, Tukuma, Valmieras, Cēsīm, un es ar visiem varu satikt! Kad kāziniekiem jāgatavojās mičošanai, vajag pīpes. Nu veikalā tāda maksā 40 Ls, bet es pa 7–8 latu uztaisu vēl interesantāku un smukāku!

Vai darbs arī saistīts ar mežu?

Mežā esmu nostrādājis 22 gadus par traktoristu. Es labāk strādāju mežā nekā citur – sveigais gaiss, vienmēr var kaut ko ieraudzīt, kaut ko labu novērot. Bet šodien, skatoties uz meža apsaimniekošanu, man sāp sirds. Te apkārt daudz nocirsts. Valsts mežā apsi ar visu stārķa ligzdu arī nogāza... Un tos materiālus es visus mežā arī savācu. Man te daudz no kadiķa taisīti. Kadiķis ir saudzējams koks, ja? Bet kas notiek? Kad platība tiek iezīmēta, vilkts apkārt diedziņš, tad jau neviens neskatās, jāiet taisni un liekais turpat paliek. Tad man ir laiks. Kas zemē ir, tas nevienam nav vajadzīgs. Tad es varu dienām staigāt un meklēt, nest mājās, notīrīt un izkaltēt.

Vai tu viņus vāc tepat ap Pastendi?

Nē, līdz Mordangai, līdz Kalēšiem! Es ar mežkungiem sazvānos, kur cērt, aizbraucu, izstaigāju, paskatos, kur kas aug. Vienreiz aizbrauc uz iezīmētu cirsma, skatāmies – resns kadiķis 16–17 cm. Domāju, nu šim būtu jāpaliek. Nākošajā reizē aizbraucu, mīļo cilvēciņ, skatos, nozāgēts un turpat guļ – nevienam nevajadzīgs! Un tie likie zari, tie man ir tie labākie! Viss tur iznāk! Tie stumbri, kas neder citiem, tie der Laimonim!

Un apkārtējie to jau zina.

Vai no ragiem neesi neko mēģinājis taisīt?

Biju savācis vairāk kā 90 ragu. Man bija rekords, kad vienā dienā savācu 14 (!!!) ragus. Bija laiks, kad ārzemnieki iepirka, man bij vairāk kā 80 kg. Par to varēja dabūt zāles plāvēju, Bosh instrumentus un es pārdevu, jo tad jau te neko tādu nevarēja dabūt! Tagad nožēloju, varētu lustras, krēslus uztaisīt. Tagad vairs tādu vairumu ragus nevar sameklēt.

Laimonis pieved mūs pie liela koka ķebura un stāsta, ka tur būšot divi krēslīni ar galdiņu pa vidu. Es brīnos.

Kā to visu var ieraudzīt un izdomāt?

Es uzreiz redzu, kas tur varētu iznākt (smejas)!

Laimonis aicina apskatīties viņa darbiņus – tur ir kadiķu soliņi ar visu lapenīti, tur atkritumu trauki, kuros nemaz negribētos ko likt iekšā, jo pārāk skaisti un oriģināli, bāriņi no izgredtas simtgadīgas purva priedes kluča. Un kādas pastkastītes! Laimonis stāsta, kādus zedeņu žogus pinis no kadiķa zariem, no egļu zariem, demonstrē māju uzrakstus, kādus izgredis – jaunā un vecā drukā, 200 riču-raču kauliņus. Tostarp atrodam pat no kadiķa taisītus gleznu rāmjus, kuri iederas ikvienā interjerā... un tā varētu turpināt ilgi.

Saimnieks cienā ar paša žāvēto meža desiņu (kas par smaržu un garšu!) un stāsta: „45 gadus kā esmu mednieks, šajā gadā pāriešu uz Stendes kolektīvu, pats savu mežu arī nomāju šim kolektīvam, nebūs tik tālu jābrauc.” Laimonis stāsta, ka pie sirds ejot pavārmāksla un atklāj mums **aukstā šašlika recepti**:

„Novāra lielos gabalos brieža vai aļņa gaļu ar garšvielām tā, kā taisītu auksto gaļu. Tad to atdzesē, sagriež gabaliņos, ieliek bļodā, sagriež sīki, sīki kādus 20 sipolus,

ņem 2 burciņas kečupa, *šnaba* glāzīti etiķi, visu ar rokām, tā smuki iecilā iekšā un 10 minūtes ļauj ievilkties. Aukstais šašliks gatavs!”

Omulīgais vīreļis priecājas par savu ģimeni – meitām Initu un Līvu, sievu Lidiju un stāsta, ka visiem darbs saistīts ar sakoptu vidi sev apkārt – gan Līva, gan Lidija nodarbojas ar floristiku, savukārt meita Inita ir augstā amatā veikalu tīklā. Znotiņš strādā mežniecībā par mežsargu, ar dabas lietām saistīts cilvēks. Bet vienīgais mazdēls – „zelta” roku īpašnieks celtniecībā. Pie sevis nodomāju, savādāk jau nemaz nevar būt – viens otru papildina un atbalsta.

Kundes droši vien netrūkst!

Vai! Mani atrod cilvēki, kurus es vispār nepazīstu! Šogad vairāk kā 150 vizītkartes esmu uzdāvinājis. Un katram sava vajadzība – vienam vajag mājas uzrakstu, cits lapenīti sev vēlas. Es visu to nauđīņu, ko nopelnu, ielieku instrumentos un materiālos – eņģītēs, skrūvēs, smilšpapīros. Es nekur nesteidzos – jo lēnāk dara, jo labāk iznāk! (un to var just katrā Laimoņa sirds darbiņā!) Varētu teikt, kā viss nāk, tā arī aiziet. Un paliek tas prieks, ko esi uzdāvinājis cilvēkiem, un tas ir pats labākais, kas var būt!

Uz atvadām abas ar kolēģīti tiekam pie burvīgām dāvanām – kurpju zābakiem un vizītkartes – kadiķu ripiņas, ko var pakarināt kaklā – vienā pusē uzraksts „Laimoņa darbi un nedarbi” un otrā pusē tālrunis 26033643.

Laimonis decembrī aicina visus interesentus Pastendes kultūras namā uz savu izstādi. Tur būs iespējams redzēt visu, ko cilvēka sirds un rokas var ieraudzīt mežā un izveidot! Iesaku visiem!

Sigita Vaivade,
KPC Kuldiģas nodaļas vadītāja

Eiropas meži – skaitļi un fakti

Eiropas meži bagātina mūsu dzīvi un palīdz glābt mūsu planētu.

- Eiropas meži sedz 44% no Eiropas kopējās zemes teritorijas, un to platība turpina palielināties.

- Eiropas meži, nepārtraukti absorbējot un uzkrājot siltumnīcas efekta gāzes, mazina klimata pārmaiņas.

- Mūsu mainīgajā klimatā koksne – mūsu senākais atjaunojamais materiāls un enerģijas avots – 21.gadsimtā vēl joprojām ir gudra izvēle.

- Eiropas meža nedēļas laikā vēlamies padziļināt izpratni par mūsu mežu nozīmīgumu un tā daudzajām, vērtīgajām izmantošanas iespējām.

Pēdējo 15 gadu laikā meža platība Eiropā ir palielinājusies par 13 miljoniem hektāru. Šī platība aptuveni līdzinās Grieķijas valsts teritorijai.

Ilgspējīgi apsaimniekoti meži daudzējādi bagātina mūsu dzīvi un vidi. Meži stabilizē augsni, sniedz mājvietu meža zvēriem un putniem, attīra gaisu un ūdeni, piesaista siltumnīcefekta gāzes, sniedz mums ienākumus un darba vietas, nodrošina vietas veselīgai atpūtai un izklaidei. Ilgspējīga meža apsaimniekošana nozīmē meža izmantošanu, nesamazinot tā platību.

Tai pat laikā Eiropas meži sniedz arvien lielāku daudzumu atjaunojamu un drošu izejmateriālu celtniecībai, mēbelēm, enerģijai, papīram un neskaitāmām citām ikdienā izmantojamām lietām. Eiropas mežu platība palielinās aptuveni par 360 miljoniem kubikmetru gadā, un šobrīd no šī pieauguma tiek nocirstas tikai divas trešdaļas.

„Samaziniet klimata izmaiņas: lietojiet koksni!”

Grāmatu „Samaziniet klimata izmaiņas: lietojiet koksni!” (*Tackle Climate Change: Use Wood*) izdevusi Eiropas Kokapstrādes nozaru konfederācija (CEI-Bois) 2006. gadā. Tās latviskā tulkojuma izdošanu 2008. gadā organizējis biedrība „Zaļās mājas”, pateicoties Meža attīstības fonda un Aizkraukles bankas atbalstam.

Grāmatas mērķis ir izklāstīt argumentāciju saistībā ar vides jautājumiem par labu koksnes izmantošanai, kas ir viens no veidiem, kā mazināt klimata izmaiņas, vienlaikus apskatot nozares ekonomisko ieguldījumu šajā kontekstā.

Kā norādīts grāmatas ievadā: „Koks ir īpašs materiāls. Tas ir dabiski atjaunojams un aug Ei-

Privātais meža sektors pasaulē

Ikgadējā privātās mežsaimniecības konference jūnijā, Francijā pulcēja 120 zinātniekus un praktiķus no 30 pasaules valstīm. Simpozija pamattēma bija saistīta ar pētījumiem par to, kā patreizējā globalizācija ietekmē privāto meža īpašumu apsaimniekošanu.

Pasaules politika un „vietējā” mežsaimniecība

Konferences materiāli liecina, ka vairumā pasaules valstu privātie meži tiek apsaimniekoti, pamatojoties uz vietējo meža īpašnieku zināšanām un izpratni par labas mežsaimniecības praksi, bet „globālās politikas” ļoti bieži ir ideālistiska vīzija par to, kādai ir jābūt mežsaimniecības lomai. Lai arī daudziem meža īpašniekiem ir paaudžu paaudzēs iegūtas zināšanas un pieredze, tās ļoti reti tiek ņemtas vērā politikas veidotāju lēmumos. Austrijas zinātnieks E. Rametštainers (*E. Rametsteiner*) situāciju raksturoja šādi: „Vietējo meža īpašnieku zināšanām nav politikas, bet vispasaules politikai nav zināšanu!” Jāņem vērā, ka meža īpašnieki ļoti reti pieņem lēmumus, pamatojoties uz meža „potenciālajām iespējām”. Līdz ar to pastāv būtiska atšķirība starp valsts un pasaules politiku un tās mērķiem un vietējo meža īpašnieku zināšanām.

Amerikā aizvien kā Latvijā

Ja jums ir „tikai dažī koki”, „mazliet meža pie mājas” vai „vieta, kur jūs iegūstat malku”, „daži koki saimniecībā” vai zemes akrs (~ 0,4ha), kur 10% klāti ar kokiem – jūs esat meža īpašnieks!!!! Kā izrādās, arī ASV tāpat kā Latvijā daudzi meža īpašnieki neuzskata, ka viņiem pieder mežs! Tādēļ Nacionālās meža īpašnieku aptaujas anketa sākas ar paskaidrojumu, kas ir mežs. ASV nedaudz vairāk kā puse (56%) mežu pieder privātajām personām; no tiem 62% apsaimnieko privātās personas vai ģimenes, kopskaitā 10 miljoni.

ASV kā galvenos motīvus būt par meža īpašnieku, min šādus iemeslus: skaistums un ainava, ģimenes mantojums, privātums, dabas aizsardzība un saistība ar māju vai dzīves telpu. Sestajā vie-

tā minētas investīcijas, bet koksnes ieguve – 10. vietā! Aptaujās noskaidrots, kas rada bažas meža īpašniekos: insekti un slimības, neskartu mežu saglabāšana nākamajām paaudzēm, uguns, īpašumu aizskaršana un lieli nodokļi. Kaut arī ASV meža apsaimniekošanas aktivitātes ir zemākas nekā Latvijā, malkas ieguve ir tikpat nozīmīga. Iespējams, ka meža apsaimniekošanas tendences nosaka meža īpašnieku vecums – aptuveni 1/3 no meža īpašniekiem ir vecāki par 65 gadiem.

Kas jauns Somijā

Somijā meža īpašnieku aptaujas tika uzsāktas pagājušā gadsimta sešdesmitajos gados. Viens no lielākajiem ekspertiem šajā jomā Heimo Harpinens (*Heimo Karpinen*) konferences dalībniekus pārsteidza ar jauna veida pētījumu – potenciālo meža īpašnieku aptaujas rezultātiem. Somijā pašreiz ir aptuveni 444 000 meža īpašnieki, 1/5 no tiem ir dzimuši pēckara periodā, laikā no 1945. – 1950. gadam. Tas nozīmē, ka nākamie 15 līdz 20 gadu laikā mežu apsaimniekošana varētu nonākt nākamās paaudzes rokās. Kādi būs viņu mērķi un ieceres meža apsaimniekošanā?

Pētījuma rezultāti ir visai optimistiski – nākamās paaudzes un patreizējo meža īpašnieku vērtības un apsaimniekošanas mērķi daudz neatšķiras. Nedaudz pieaug atpūtnieku un „nezinīšu” īpatsvars, kas samazinās koksnes piedāvājumu. Bet labā ziņa – nākamie meža īpašnieki uzticas meža nozares konsultantiem!

Meži Francijā

Jāatzīmē, ka apmežošanas bums ar valsts atbalstu Francijā notika pagājušā gadsimta vidū. Šodien, kā liecina attēli, Francijā privātajā meža sektorā ir vērojama visai liela daudzveidība – sākot ar vairāku gadu desmitu garumā nekoptiem mežiem līdz augstas

Foto L. Vīlkriste

Konferences dalībnieki vienā no labāk apsaimniekotajiem meža īpašumiem Francijā

kvalitātes audzēm. Francijā nav attīstīta koksnes pārstrāde, līdz ar to arī mežizstrādes intensitāte ir visai zema. Lai arī pēdējos gados interese par meža apsaimniekošanu pieaug, valsts meža pārvaldes pārstāvji apgalvo, ka informācija par „mazajiem” meža īpašniekiem nav zināma, jo viņu īpašumi netiek aplikti arī ar nodokli.

Francijā visai aktuāla ir privāto mežu sertifikācija. PEFC sertifikācija ir vairumam meža īpašumu, kuru platība pārsniedz 25 ha. Tā kā tādi ir tikai 45% no īpašumiem reģionā, ko darīt ar pārējiem? Ir tikai trīs iespējas: 1) aizmirst par tiem; 2) «iekļaut» PEFC shēmā bez nosacījumiem un 3) iekļaut PEFC shēmā ar pār-

liecināšanu, atbalstu, zemākām cenām un procesu «vienkāršotību». Tā kā pirmās divas iespējas negatīvi ietekmēs vispārējo meža apsaimniekošanu un samazina sertificētas koksnes piedāvājumu, tiek strādāts pie trešās iespējas.

Nākamajā „Čiekura” numurā varēsiet lasīt par pētījumiem Lietuvā, meža sertifikāciju un citām aktualitātēm. Autore pateicas Meža attīstības fondam par finansiālo atbalstu konferences apmeklēšanā.

Elde Vīlkriste,
„Stora Enso Mežs” komunikāciju speciāliste

Baltijas mežkopji šogad tiekas Lietuvā

Baltijas valstu meža darbinieku biedrības 1990. gadā atjaunoja tradīciju – katru gadu tikties kādā no valstīm un pārrunāt aktuālākos tā brīža jautājumus meža nozarē. Meža darbinieku konferences dod iespēju mežniekiem paaugstināt savu profesionālo varēšanu, iepazīstoties ar kaimiņvalstu atziņām un pieredzi, kā arī piedaloties diskusijās par mežu un meža nozari.

Šogad Baltijas valstu meža darbinieku tikšanās organizēja

Lietuvas kolēģi, Druskininkos no 4. līdz 6. septembrim. Konferences tēma – bijušo militāro objektu mežu apsaimniekošana.

Konferences ietvaros mums tika dota iespēja iepazīties ar Baltijas valstu bijušo militāro objektu statistiku un aprakstu, iepazīties ar Igaunijas un Lietuvas mežnieku pieredzi, kā arī uzzinājām aktualitātes Latvijas mežnieku pieredzē bijušo militāro objektu meža apsaimniekošanā, izvēloties piemērotākos meža atjaunošanas pasākumus, izstrādājot dažādus projektus par aizsargājamiem augiem, putniem utml. Iegūtās teorētiskās zināšanas varējām pārbaudīt praksē, kad Džūkijas Nacionālajā parkā iepazīties ar bijušo militāro objektu meža

apsaimniekošanu klātienē. Pozitīvas emocijas un radošas domas guvām, apmeklējot Druskininku urēdijas informācijas centru un koka tēlnieka, tautas mākslinieka P. Česnuļisa darbnīcu.

Konkurss skolēniem

turpinājums no 1.lpp.

Konkurss notiks no 2008. gada 1. septembra līdz 28. novembrim. Konkurss darbus vērtēs piecās vērtēšanas grupās: 1.-4. klase, 5.-9. klase, 10.-12. klase un profesionālo izglītības iestāžu grupā, atsevišķi tiks vērtēti izglītības interešu pulciņi un mazpulki. Konkursa pirmās vietas balva būs transporta pakalpojumi divu dienu ekskursijai uz kādu no Baltijas valstīm, savukārt otrās un trešās vietas ieguvējiem – transporta pakalpojumi vienas dienas ekskursijai Latvijā.

Šā gada konkursa „Mūsu mazais pārgājiens 2008” mērķis ir rosināt bērnus un jauniešus izpētīt koksnes izmantošanas plašās iespējas, iepazīties ar koksnes izmantošanas veidiem, kā arī sekmēt bērnu un jauniešu interesi un zināšanas par mežu un tā nozīmi tautsaimniecībā.

Lai piedalītos konkursā, kolektīvam jānodod izpētes pārgājienā vai ekskursijā uz kādu koksnes produktu ražotni un objektiem, kuros ir izmantota koksne vai koksnes materiāli, lai iepazītos ar koksnes apstrādes un izmantošanas veidiem un sagatavotu radošu izpētes darbu. Pēc tam jānodod izpētes darbs – pārgājiena vai ekskursijas apraksts brīvā stāstījumā, eseja vai citā literārā formā (par interesantiem atklājumiem vai novērojumiem saistībā ar koksnes apstrādi un izmantošanu tautsaimniecībā, sadzīvē, arhitektūrā, rekreācijā u.c.), papildinot aprakstu ar vizuālo informāciju (zīmējumiem, kartēm, fotoattēliem u.c.).

Konkursa komisijā, vērtējot darbus, strādās arhitekte Zaiga Gaile, Zemkopības ministrijas un Latvijas Kokrūpniecības federācijas pārstāvji, konkursa komisijas vadītājs būs publicists Ēriks Hānbergs. Konkursa nolikums ir nosūtīts visām Latvijas vispārīgizglītojošajām un profesionālajām izglītības iestādēm, kā arī ir pieejams Zemkopības ministrijas mājas lapā www.zm.gov.sadaļa Meža nozare.

Konkurss - Meža vēsture

Jau trešo gadu tiek organizēts projekts „Meža vēsture un vēsture – 2008”, un skolēni tiek aicināti izpētīt apkārtnē mežu vēsturi un intervēt iedzīvotājus, lai uzzinātu, kā mainījusies ainava un kas šīs izmaiņas izraisījis, kādiem mērķiem mežs tika izmantots senatnē, kā arī citus ar meža apsaimniekošanu un izmantošanu saistītus aspektus (vietvārdu izcelsme, notikumi, būvniecība un amatniecība, nodarbošanās veidi utt.). Ar katru gadu pieaug topošo meža īpašnieku, kuri vēl tagad sēž skolas solā, interese izpētīt tieši savas dzimtas īpašumu vēsturi.

Pirmā kārtā skolēnu komanda veic pētījumu un iesūta tā kop-savilkumu un pieteikuma anketu līdz **1. novembrim**. Interesantākie pētījumi un atklājumi tiek

Sēņotāju mācību stundas „Pakalniešos” un Vestienas mežos

Šogad augusta nogalē sēņošanas entuziastus gaidīja Valsts Meža dienesta Konsultāciju Pakalpojumu Centra Apmācību centrā „Pakalnieši”.

Biju pārsteigta un priecīga, ka pierodoties Dabas muzeja speciālisti jau bija sarīkojuši plašu sēņu izstādi un semināra apmeklētāju vidū bija gan tādi cilvēki, kuri visas sēnes daļa galvenokārt divās grupās – ēdamas un neēdamas, gan Dabas muzeja un LU Bioloģijas fakultātes pasniedzēji, piemēram, lielais bērslapju pazinējs profesors E. Vimba, kurš savos gados ir dzīvespriecīgs un aktīvu atpūtu cenošs. Aplūkojot sēņu izstādi, jāsecina, ka tik daudz sēņu vienkopus bija nācies redzēt tikai Dabas muzeja izstādē.

Pirmajā vakarā semināra dalībnieki noklausījās apmācību centra „Pakalnieši” darbinieka Harija Vanaga instrukcijas par drošu uzvedību mežā un Dabas muzeja speciālistu sagatavotu prezentāciju par sēņu uzbūvi un sugu daudzveidību. Pēc teorētiskajām nodarbībām KPC darbinieces Dace Iraids un Andžela Ancēna visus cienāja ar brīnumgardām pankūkām, un sarunas un diskusijas ievilkās vēl vakarā, kas ne-traucēja nākamajā rītā septiņos,

Vestienas puses mežā semināra dalībnieki atraduši 159 sēņu sugas

pilnā sēņotāju ekipējumā visiem tikties pie „Pakalniešu” Gudrās Pūces, lai dotos pētīt Vestienas pagasta mežu sēņu bagātību.

H. Vanags jau iepriekš bija atradis Vestienas pagastam un Vidzemes augstienei neraksturīgu, sēņošanai patīkamu mežu, kurā kājas grima mikstā sūnu paklājā

un preti raudzījās sārtas brūkleņu acis. Klusums, miers un meža smarža, sēņu daudz, ka prieks lasīt. Tā bija fantastiska atpūta gan vietējiem sēņotājiem, gan pilsētas kņadas nogurušajiem rīdziniekiem. Kad pēc vairākām stundām satikāmies, speciālisti secināja, ka Vestienas puses mežā semināra

dalībnieki atraduši 159 sēņu sugas. Patīkami noguruši devāmies uz „Pakalniešiem”, kur sēņotāji aplūkoja viens otra atradumus, un galvenais, gandrīz visi secināja, ka tik garšīgu sēņu zupu, kādu uz ugunsкура bija izvārijušas KPC darbinieces Dace un Andžela, neviens savu mūžu nebija ēdis.

Šīs divas dienas sēņu semināra dalībniekiem bija ļoti piepildītas – tika apgūtas gan teorētiskās zināšanas par sēņu valsti, gan praktiskā pieredze sēņu atpazīšanā. Jauno mācību gadu sāksim ar spilgtiem iespaidiem, jaunām zināšanām un pateicību semināra organizētājiem par doto iespēju izglīties un tikt ar interesantiem un gudriem cilvēkiem.

Projektu atbalstīja Madonas rajona Pieaugušo izglītības centrs.

Laila Jēkabsons,
pamatskolas „Rīdze” bioloģijas skolotāja

A/s „Latvijas Finieris” rīkotā konkursa „Putni mūsu mežā” laureāti

Akciju sabiedrības „Latvijas Finieris” konkurss „Putni mūsu mežā”, kas tika rīkots sadarbībā ar Latvijas Ornitoloģijas biedrību un Meža attīstības fonda atbalstu, ir noslēdzies.

Visi konkursa dalībnieki balvā saņēma divas notikumam piesātinātas un veselīgas atpūtas dienas kempingā pie jūras, kur turpināja sacensties par galveno balvu – „Zaļo klasi” – izremontētu vienu skolas kabinetu, aprīkotu ar mūsdienīgu materiālo bāzi un informāciju par meža nozari.

Par šā konkursa laureātiem un „Zaļās klases” ieguvējiem kļuva Vaiņodes internātpamatskola. „Zaļās klases” atklāšana paredzēta š. g. rudenī.

Turklāt galvenās balvas ieguvēji un vēl četru skolu – Sējas pamatskolas, Ciblas vidusskolas, Gaigalavas pamatskolas un Pāvilstas vidusskolas konkursa dalībnieki dosies ekskursijā uz kādu no a/s „Latvijas Finieris” ražotnēm Rīgā, kur iepazīsies ar kokrūpniecību darba dienu gan ražošanas cehā, gan birojā, bet ieturēt maltīti dosies uz atpūtas centru „Lido”.

Pateicamies visiem konkursa dalībniekiem un atbalstītājiem! Turpinot iesākto, ceram uz sadarbību arī turpmāk un aicinām visus interesentus ieteikt konkursa tematu nākamajam gadam!

Avots: a/s „Latvijas Finieris” www.finieris.com.

Plašākai informācijai:
Jolanta Medne
A/s „Latvijas Finieris” padomes birojs
Tālrunis 67067243; mob. 29372440
Fakss (+371) 67067 390; e-pasts: lf@finieris.lv

Meža gidi liek lietā iegūtās zināšanas

VMD Konsultāciju pakalpojumu centra realizētā un Meža attīstības fonda atbalstītā projekta „Meža dzīvotspēja” ietvaros apmācīti un sagatavoti praktiskajam darbam ar dažādām mērķauditorijām 12 meža gidi, kuri zināšanas apguva Latvijas vides gidu tikla VITILA izstrādātā mācību kursa „Īsa apmācību programma vides interpretācijā” ietvaros. Iegūtās zināšanas un prasmes ir pielietojamas darbam ar dažādām mērķauditorijām vadot ekskursijas mežā un veidojot meža darbnīcas, kurām ir izstrādāta koncepcija.

Apmācītajiem meža gidiem ir lieliska iespēja pielietot savas zināšanas praksē, jo Konsultāciju pakalpojumu centra atjaunotajās un labiekārtotajās piecās meža ta-

kās ar meža gidu līdzdalību notiek pasākumi skolēnu un sabiedrības iepazīšanai ar dažādiem procesiem mežā. Pasākumi veidoti, lai popularizētu domu, ka mežs ir arī vieta, kur cilvēks var atbrīvoties no ikdienas stresa un atrast harmoniju dabā. Meža gidu izveidotajās darbnīcās ir iespēja sajūst, izgaršot, saredzēt un uzzināt par iespējām mežā saskatīt neparasto. Piemēram, pasākumā Cēsu rajona meža takā „Virši” meža gidi

ikvienam piedāvāja izveidot krāsu paleti no dabas materiāliem, izveidot pašam savu talismanu un iepazīties ar koku sugām un ārstniecības augiem.

Par atjaunotajām meža takām un plānotajiem meža gidu pasākumiem sīkāk var uzzināt KPC mājas lapā: www.kpc.lv

Izdoti jauni informatīvie materiāli par enerģētiskajām koksnes ražošanas tehnoloģijām

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava” izdevis piecus jaunus bukletus par enerģētiskajiem augiem un koksnī.

Materiāli sagatavoti un izdoti Meža attīstības fonda atbalstītā projekta „Enerģētiskās koksnes sagatavošana no celmiem un daudzgadīgo enerģētisko augu plantācijās – tehnoloģijas un darba organizācija” ietvaros sadarbībā ar a/s „Latvijas Valsts meži”, SIA „Rīgas meži” un valsts SIA „Vides projekti”.

Visus ilustrētos bukletus sagatavojuši Latvijas Valsts mežzinātnes institūta „Silava” speciālisti, ar krāsainām ilustrācijām papildinājusi māksliniece Rūta Kazāka.

Celmu izstrādes tehnoloģijas enerģētiskās koksnes ražošanai

Bukletā apkopota informācija par to, kā izvēlēties cirsma celmu izstrādei un plānot atcelmošanu darbus, kāda ir celmu plēšanas-raušanas tehnoloģija, kā celmus transportēt un uzglabāt, kā celmu izstrāde ietekmē mežu atjaunošanu. Autori: Valentīns Lazdāns, Andis Lazdiņš, Agris Zimelis un Magnus Petersson.

Kas ir hibridā apse?

Informatīvajā materiālā autors Mārtiņš Zeps skaidro, kas ir Latvijā audzētā hibridā apse, kā notiek stādu audzēšana, plantāciju ierī-

košana un apsaimniekošana un cik vērtīga hibridās apses koksne ir enerģētiskā.

Kārklu plantācijas enerģētiskās koksnes ieguvei

Informatīvajā materiālā Dagnija Lazdiņa un Andis Lazdiņš skaidro,

kā izvēlēties kārklu plantācijām piemērotāko vietu, sagatavot augsnī, izvēlēties kārklu šķirni un sagatavot stādmateriālu, stādīt, mēslojot, apkarot nezāles, slimības un kaitēkļus. Bukletā iekļauts arī kārklu audzēšanas kalendārs.

Daudzgadīga stiebrzāļu energokultūra – miežabrālis

Bukletā Dagnija Lazdiņa, Andis Lazdiņš un Andis Bārdulis iepazīstina ar miežabrāļa audzēšanas apstākļiem, raksturo piemērotākos kultivēšanas apstākļus un sniedz audzēšanas, mēslo-

šanas, kā arī nezāļu, slimību un kaitēkļu apkarošanas padomus. Materiālā apskatītas arī miežabrāļa audzēšanas un novākšanas tehnoloģijas.

Enerģētisko šķeldu ražošanas no mežstrādes atlikumiem (atkārtots izdevums)

Bukletā paskaidrots, kas ir enerģētiskā koksne, kā sagatavot, pārstrādāt un transportēt mežstrādes atlikumus, kādas ir šķeldošanas iekārtas, novietnes utt.

Visi ilustrētie informatīvie materiāli noderēs nozares vidējās izglītības iestāžu audzēkņiem, augstskolu studentiem, kā arī lauksaimniekiem, mežu īpašniekiem un apsaimniekotājiem, lai iegūtu pamatinformāciju par enerģētiskajām kultūrām.

Visu izdevumu elektroniskās versijas ikvienam interesentam pieejamas valsts SIA „Vides projekti” interneta mājas lapas www.videsprojekti.lv sadaļā „Publikācijas” un Latvijas Valsts mežzinātnes institūta „Silava” mājas lapā www.silava.lv sadaļā „Publikācijas”.

Brošūras drukātā formā var saņemt Latvijas Valsts mežzinātnes institūtā „Silava”, Rīgas ielā 111, Salaspilī, iepriekš saskaņojot ierašanās laiku pa tālruni 267976704 (bibliotēkas vadītāja Ilze Zepa) vai 26595683 (projekta vadītāja Dagnija Lazdiņa).

Anita Lauzuma,
SIA „Vides projekti”, Vides izglītības un sabiedrības

Demonstrē jaunāko tehniku

Šā gada 12. septembrī, Olaines kokaudzētavā notika seminārs „Enerģētiskās koksnes plantāciju un apmežojušos lauksaimniecības zemju apsaimniekošana” un tehnikas demonstrācija darbībā.

Semināra dalībnieki tika iepazīstināti ar Meža attīstības fonda projekta „Enerģētiskās koksnes sagatavošana no celmiem un daudzgadīgo enerģētisko augu plantācijās – tehnoloģijas un darba organizācija” ietvaros izdotajiem bukletiem. Ar dažādiem enerģētiskās koksnes plantāciju ieaudzēšanas un apsaimniekošanas aspektiem

iepazīstināja Dagnija Lazdiņa. Par hibridās apses produktivitāti un audzēšanu stāstīja Mārtiņš Zeps, bet Andis Lazdiņš klātesošos iepazīstināja ar Meža attīstības fonda finansētā projekta „Kritēriji un metodika enerģētiskās koksnes krājas novērtēšanai un jaunaudžu mehānizētai kopšanai dabiski apmežojušās lauksaimniecības zemēs” pirmajiem rezultātiem un stāstīja par dabiski apmežojušās lauksaimniecības zemēm un to apsaimniekošanu.

Notika arī piemērotas tehnikas demonstrējumi.

Enerģētiskās koksnes plantāciju pļaušana un vienlaidus lauksaimniecības zemju apauguma novākšana ar AHWI AM 600 smalcinātāju uz Claas Xerion traktora bāzes

Vienlaidus apauguma novākšana un augsnes sagatavošana ar AHWI FM 600 Profi mulčētāju.

Tehniku nodrošināja SIA „SIMATRAC” un SIA „KESKO AGRO LATVIJA”.

Čiekura nākamajā numurā:

- Jaunumi, aktualitātes
- Interesanti notikumi
- Praktiski padomi, ziemas darbi
- Kas ir fotomedības

Vai bebrs ir mežu ienaidnieks?

Es gribētu padalīties savās pārdomās par to, ko atbildēt tiem meža īpašniekiem, kuriem ir problēmas ar šo dzīvnieciņu. Parasti es apmulsu, jo nezināju, ko atbildēt. Tad mežsargi man pastāstīja, ka atbilde esot pavisam vienkārša – jāsaņem tā, lai tavā īpašumā bebrī neievietos.

Bebru nenomedišana ir mednieku nevis bebru problēma. Vairākos mednieku kolektīvos netiek izmantots atļautais bebru nomedišanas limits. Teiksim, kolektīvam limits ir 30 bebru, faktiski nometīti labi ja 5, bet norakstīts tiek viss limits. Bebru reāli varētu būt vairāk nekā parādīts uzskaitē. Neviens nav ieinteresēts uzrādīt patieso skaitu.

Pašiem medniekiem ir izdevīgi, ka bebru medības ir limitētas. Ja kolektīvs ir ticis galā ar limitu, tad vieglāk „atšūties” no neapmierinātiem īpašniekiem, kas sūdzas par bebru postījumiem. Mednieks Juris Prikulis ir neizpratnē: „Kāpēc bebru medības ir limitētas?” VMD informē, ka tuvākajā laikā nav plānota bebru iekļaušana nelimitēto dzīvnieku skaitā, un rekomendē ziņot VMD medību daļai gadījumos, ja nevar saņemt atļaujas pietiekamā daudzumā.

Mednieku kolektīva „Paradokss” biedram A. Graudiņam ir ierosinājums – neizsniegt kolektīviem dižmedijumu licences, ja nav nometīti bebrī (reāli, nevis atskaitēs). Reālam stāvoklim jābūt fiksētam – bebru ādas u.c. Pie mums par bebru ādu reizēm varot saņemt 5 Ls. Pie pašreizējām degvielas cenām un darba ieguldījuma tā ir smieklu nauda. Par ādiņu vajadzētu maksāt vismaz 20 Ls, lai atmaksātos medīt.

Ar bebrim jācinās gadījumos, kad tiek apdraudēti infrastruktūras objekti – ceļi, meliorācijas grāvji u.c. Preiļu pagasta centra vadītājs Vitālijs Plivda atzīst, ka labāk pāris stundas pastrādāt pie bebru dambja savlaicīgas likvidēšanas, iztērējot dažus desmitu latos, nekā vēlāk tērēt tūkstošus, ja notiktu ceļa izskalošana. Valsts mežos par bebru iespējamo postījumu likvidēšanu atbild tie medību kolektīvi, kuru nomas platībās atrodas šie objekti.

Kā labāk rīkoties meža īpašniekiem? Varbūt kādam meža īpašniekam ir laba pieredze problēmas risinājumā, un labprāt ar to padalītos?

Ar cieņu, Astrīda Rudzīte,
KPC Preiļu nodaļas vadītāja

Pieaudzis bebrs sver 20–30 kg, garums kopā ar asti – līdz 120 cm. Vidējais mūža ilgums – 10–15 gadu. Bebra ķermenis ideāli piemērots dzīvei kā ūdenī, tā arī krastu joslā. Bebrs ir tīrs augēdājs, kas nekad neēd zivis. Bebrs spēj nogāzt kokus, kuru caurmērs pārsniedz metru. Vitoli, kārklī un apses ir bebru „visiemīļotākā” barība. Ir dzirdēti teiksmaini stāsti par bebru dziedzeru ārstnieciskajām īpašībām.

Jauna informatīvā lapa

Daudziem meža īpašniekiem zemes transformēšana vai pārveidošana šķiet sarežģīts process ar garu formalitāšu kārtotāšanu. Lai to atvieglotu Konsultāciju pakalpojumu centra (KPC) izdotajā informatīvajā lapā „Kā transformēt (pārveidot) zemi?” izstāstīts, kā transformēt lauksaimniecībā izmantojamo zemi vai meža zemi soli pa solim.

Informatīvā lapa pieejama KPC rajona nodaļās un mājas lapā www.kpc.gov.lv sadaļā Informatīvie materiāli.

VMD Konsultāciju pakalpojumu centra nodaļas atrodas visos Latvijas rajonos

KPC
Konsultāciju pakalpojumu centrs
VMD
Konsultāciju pakalpojumu centra administrācija
Salaspils, Rīgas iela 113, LV-2169
Tālr.: 67895808; fakss: 67895809
kpc@kpc.vmd.gov.lv
www.kpc.gov.lv

KPC nodaļa	Vārds, Uzvārds	Tālrunis	KPC nodaļa	Vārds, Uzvārds	Tālrunis
Aizkraukle	Ivars Licītis	65152350, 26108426	Limbaži	Jānis Zvaigzne	64022679, 29151750
Alūksne	Gvido Reismanis	64381186, 26412244	Ludzas	Ludvigs Karvelis	65722009, 29411165
Balvi	Jānis Grībovskis	64520011, 26314426	Madonas	Mairita Bondare	64822528, 28381176
Bauskas	Uldis Dzērve	63960149, 29222487	Ogres	Silva Lakša	65020051, 29296675
Cēsu	Ainārs Amantovs	64130048, 29722111	Preiļi	Astrīda Rudzīte	65381781, 26410476
Daugavpils	Ilgonis Skrinda	65457097, 26438175	Rēzeknes	Andris Zunda	64605032, 26599634
Dobeles	Edgars Laimiņš	63723945, 29484651	Rīgas	Agris Kauliņš	67895819, 26498315
Gulbenes	Ģirts Vilks	64474022, 29168752	Saldus	Dainis Kudors	63824065, 29186107
Jelgavas	Alda Alksne	63048122, 29283108	Talsu	Kristīne Bloka	63222089, 26519781
Jēkabpils	Jānis Sēlis	65207372, 26465432	Tukums	Dzintars Laivenieks	63125076, 29461401
Krāslavas	Jānis Dzalbs	65620019, 29789364	Valkas	Andrejs Valdēns	64720030, 29424182
Kuldīgas	Sigita Vaivade	63323955, 29103658	Valmieras	Dzintars Alksnis	64250210, 26415649
Liepājas	Uldis Šēnbergs	63491241, 29285111	Ventspils	Lāsma Čavare	63664169, 26112128

Čiekurs informatīvais izdevums

Izdevējs:
Valsts meža dienesta
Konsultāciju pakalpojumu centrs
Rīgas iela 113, Salaspils, LV-2169
Tālr.: 67895808; fakss: 67895809
kpc@kpc.vmd.gov.lv
www.kpc.gov.lv

Izdevums iespēšanai sagatavoja
Sarmīte Grundšteine
KPC Atbalsta daļas vad.
Tālr.: 67895816, mob.: 29133563
e-pasts: ciekurs@kpc.vmd.gov.lv
Makets un druka - SIA "Charta"

Izdevums izdots ar Meža attīstības fonda
finansālu atbalstu

